

Проректор з наукової роботи
Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова

2021 року

ВИСНОВОК

засідання структурного підрозділу
кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу та диригування
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова,
призначеного рішенням засідання вченої ради
НПУ імені М.П. Драгоманова

від 29 квітня 2021 р. (Витяг з протоколу № 10),
для проведення попередньої експертизи дисертації

Чжан Чун на тему: “ Методика формування акмеологічної культури майбутніх
учителів музики у процесі вокально-хорового навчання ”

на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта за
спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Козир А.В.

1. ПРИСУТНІ: Викладачі: завідувачка кафедри д. пед. н., проф. Козир А.В.
(головуюча на засіданні кафедри), д. пед. н., проф. Зайцева
А.В., д. пед. н., проф. Комаровська О.А., д. пед. н., проф.
Проворова Є.М., к. пед. н., проф. Бодрова Т.О., к. пед. н.,
проф. Гризоглазова Т.І., к. пед. н., проф. Коваленко І.Г., к.
пед. н., проф. Левшенко Т.С., к. пед. н., доц.
Кузнєцова О. В., к. пед. н., доц. Миколінська С.І., к. пед. н.,
доц. Паньків Л.І., к. пед. н., доц. Топчієва І.О., к. пед. н.,
доц. Хомич І.М., к. пед. н., доц. Хоружа О.В., к. пед. н.,
доц. Чинчева Л. В., к. пед. н. Голубицька Н.О., к. пед. н.
Гусаченко О. П., викл. Шевченко О.В.

Аспіранти: Чжан Чун

Докторанти: Мудролюбова І. О., Юник І.Д.

Секретар: Борова Т. М.

2. СЛУХАЛИ: Висновок рецензентів доктора педагогічних наук, професора Зайцевої Алли Віталіївни, доктора педагогічних наук, професора Проворової Є.М. про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чжан Чун на тему: “Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання”, призначених рішенням засідання вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова від 29.04. 2021 р. (Витяг з протоколу № 10) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво). Науковий керівник – д. пед. н., професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Козир А.В. Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 7 від 29.11.2017 р.) .

2.1. Дисертант Чжан Чун

Повідомив про основний зміст, концептуальні положення та наукові результати дисертаційної роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження “Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання ” посилюється тим, що реформування сучасного суспільства неможливе без його духовного оновлення, відродження культурних традицій, орієнтації на цінності мистецької сфери, що висуває нові вимоги до фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Тому проблема формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання є на часі. Актуальність, теоретична і практична значущість проблеми, її недостатнє висвітлення у науково-методичній літературі зумовили вибір теми дисертації "Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання”.

Мета дослідження полягає у розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання.

Об’єкт дослідження – процес підготовки майбутніх учителів музики на факультетах мистецтв педагогічних університетів.

Предмет дослідження – методи, засоби та прийоми формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання.

У відповідності до мети дослідження були висунуті такі завдання:

- проаналізувати стан досліджуваної проблеми в науковій літературі та практиці;
- уточнити сутність поняття «акмеологічна культура майбутніх учителів музики»;
- визначити зміст та компонентну структуру акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання;
- розробити критерії, показники та встановити рівні сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання;
- визначити основні принципові положення акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва;
- розробити модель акмеологічної культури майбутніх учителів музики;
- розробити, теоретично обґрунтувати і експериментально перевірити поетапну методику формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

- уточнено сутність поняття «акмеологічна культура майбутніх учителів музики»;
- систематизовано методологічні підходи до фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів;
- розроблена компонентна структура, критерії та показники акмеологічної культури майбутніх учителів музики;
- визначені основні принципові положення акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва;
- представлена методична модель акмеологічної культури майбутніх учителів музики;
- розроблена та впроваджена поетапна методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі співацького навчання.

Визначено, що акмеологічної культура є невід'ємною частиною загальної професійно-педагогічної культури вчителя музичного мистецтва, відповідаючи за саморозвиток і самовдосконалення особистості протягом життя. Тому саме акмеологічна культура характеризує діяльність саморозвитку вчителя.

Пріоритетними підходами до формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання є системно-цілісний, духовно-особистісний, культурологічний, ціннісний, гедоністичний, поліхудожній, компетентнісний, рефлексивний, творчо-діяльнісний. Розроблено структуру акмеологічної культури майбутнього вчителя музики, що охоплює: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-розвивальний, комунікативно-евристичний, творчо-проектувальний компоненти.

Розроблено критерії та показники означеного феномена. На основі проведеної роботи обґрунтовано педагогічні умови формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, а саме: створення сприятливого навчально-інформаційного середовища; забезпечення творчого

інтерактивного спілкування; стимулювання акме-розвитку студентів з орієнтацією на самореалізацію в практичній діяльності.

Розроблено методичну модель акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, яка становить повний технологічний цикл.

Дослідно-експериментальна робота з формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі співацького навчання включала констатувальний, формувальний та контрольний етапи. Методика констатувального експерименту була спрямована на визначення рівнів сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі співацького навчання, а саме: високого, середнього та низького.

Відповідно розробленій методиці формування акмеологічної культури формувальний експеримент включав спонукально-пізнавальний, аналітично-оцінювальний, орієнтувально-операційний та результативно-прогностичний етапи. Перший етап, спонукально-пізнавальний, був спрямований на формування пізнавального інтересу студентів до співацької діяльності, ціннісного ставлення до вокально-хорового мистецтва і прагнення до самовдосконалення власної вокально-хорової діяльності.

Другий етап – аналітично-оцінювальний, забезпечував формування мистецько-співацького тезаурусу, спроможності до оцінювання творів хорового мистецтва, здатності до практичного використання набутих знань у роботі з учнями.

Третій, орієнтувально-операційний етап, спрямовувався на формування здатності студентів до організації творчої взаємодії з учасниками хорового колективу та вироблення адекватної самооцінки вокально-хорової роботи, що визначається мірою сформованості комунікативних умінь організації співацького середовища.

Четвертий етап – результативно-прогностичний, спрямовувався на формування здатності до самореалізації у творчій співацькій діяльності, спроможності студентів до ефективного планування подальшого розвитку вокально-хорової діяльності.

На всіх етапах експериментальної роботи були використані методи: спільних дебатів, сократівських бесід, тематичних діалогів; перехресних спостережень; свідомого моделювання звуку; комунікативно-інформаційні методи навчання та ін.

Порівняльний аналіз рівнів сформованості акмеологічної культури у студентів експериментальних і контрольних груп до і після проведення дослідно-експериментальної роботи дозволив виявити позитивну динаміку, що свідчить про ефективність авторської методики й доцільність її впровадження у процес співацької підготовки майбутніх учителів музики.

2.2. Запитання до дисертанта Чжан Чун та відповіді на них.

Кандидат педагогічних наук, доцент Чинчева Л.В. «Шановний Чжан Чун, розкрийте, будь ласка, особливості формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музики?»

Чжан Чун Дякую за запитання. Акмеологічної культура є невід'ємною частиною загальної професійно-педагогічної культури вчителя музичного мистецтва, відповідаючи за саморозвиток і самовдосконалення особистості протягом життя. Акмеологічна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва привносить проектування в його загальну професійно-педагогічну культуру не лише орієнтуючи на загальнолюдські цінності, пов'язані з утвердженням своєї ролі і значення в соціальному і професійно-педагогічному середовищі, а й націлюючи на підвищення престижу професії вчителя музики, можливість особистісного впливу на духовний розвиток учнів засобами свого предмета; творче вдосконалення змісту, форм, методів музичної освіти школярів.

Слід акцентувати увагу на тому, що саме акмеологічна культура характеризує діяльність саморозвитку вчителя. Визначаючи акмеологічну культуру як систему, яка забезпечує самореалізацію особистості, необхідно підкреслити використання внутрішніх ресурсів і орієнтацію на умови навколишнього середовища. Як стверджують дослідники у сфері акмеології важливо досягти професійних, особистісних і духовних вершин саме в процесі індивідуалізації, адже вдосконалення досягають за допомогою акмеологічного знання як пізнання сукупності аспектів і властивостей відносин реальних об'єктів. Підтвердженням такої позиції є закономірність самореалізації творчого потенціалу особистості в процесі професійної діяльності на шляху до високих досягнень.

Дякуємо за увагу.

Кандидат педагогічних наук, доцент Хоружа О.В. : «Шановний Чжан Чун, на констатувальному етапі експерименту Ви надали характеристику рівням сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музики. Дайте, будь ласка, більш детальну характеристику високого рівня акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв»

Чжан Чун Дякую за питання.

На констатувальному етапі експериментальної роботи нами були визначені характеристики трьох рівнів формування акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, а саме: низького, середнього і високого.

При цьому, високий рівень акмеологічної культури характеризується стійким пізнавальним інтересом майбутніх учителів музики до співацької діяльності, ціннісним ставленням до творів вокально-хорового мистецтва і прагненням до самовдосконалення власної вокально-хорової діяльності. Студентів, яких ми віднесли до високого рівня формування акмеологічної культури, відрізняє висока якість знань в сфері вокально-хорового мистецтва та

вміння їх ефективного застосування в роботі з учнями, легкість налагодження партнерських ділових відносин в творчому колективі.

Респонденти даного рівня здатні організувати репетиційний процес, дотримуючись конкретних часових рамок, зберігати на заняттях творчий характер співацької діяльності, повною мірою реалізувати свій творчий задум і на високому рівні організувати концертний виступ. У процесі співацької діяльності вони виявляють творчу ініціативу, самостійність, креативність, яскравість і неординарність інтерпретації твору, потребу творчої реалізації власного задуму, мають чіткі уявлення про вдосконалення фахового навчання.

Дякуємо за увагу.

Кандидат педагогічних наук Голубицька Н.О.: «Шановний Чжан Чун! На формульованому етапі експериментальної роботи Ви використовували метод портфоліо, розкрийте його значення?»

Чжан Чун Дякую за питання.

З метою формування адекватної самооцінки власної професійної співацької діяльності студенти долучались до розробки портфоліо. *Метод портфоліо* є показником готовності студента до самостійної музично-педагогічної діяльності. У процесі навчання на факультеті мистецтв портфоліо забезпечує зміну його характеру, спрямовує на майбутню професійну діяльність, робить ефективною професійну підготовку. Портфоліо студента сприяє формуванню рефлексивної культури – здатності оцінювати себе і власну співацьку діяльність.

Акмеологічна спрямованість співацького навчання на даному етапі передбачала створення досліджуваними портфоліо досягнень і особистого розвитку. Зміст портфоліо майбутніх учителів музики містив: педагогічний щоденник з індивідуальними спостереженнями, роздумами й аналітичними записками під час навчання і проходження педагогічної практики; рефлексивний зошит, в якому фіксувалась критична самооцінка власних навчальних і творчих досягнень; завершальне есе, у якому студенти повинні були грамотно описати набуті знання і вміння у галузі співацького навчання, дати критичну оцінку рівня своєї професійно-педагогічної підготовки, окреслити напрямки самовдосконалення співацької діяльності, досягнення її акмерівня.

Впровадження *методу портфоліо* дало змогу простежити індивідуальний прогрес студентів експериментальних груп поза прямим порівнянням із досягненнями інших студентів й оцінити навчальні досягнення досліджуваних під час формульованого експерименту.

Дякую за увагу.

Головуюча: Чи є ще запитання до здобувачки? (Немає). Дякуємо за відповіді.

3. ВИСТУПИЛИ:

Науковий керівник – д. пед. н., професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Козир А.В.

Актуальність проблеми формування акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів визначається сучасними вимогами до підготовки майбутніх фахівців. Сучасні гуманістичні тенденції детермінують більш глибоке усвідомлення сутності формування національної свідомості та самосвідомості майбутніх учителів музичного мистецтва, умінь самореалізації в продуктивній фаховій діяльності. Тому реформування сучасного суспільства, його духовне оновлення неможливе без відродження культурних традицій, орієнтації на цінності мистецької сфери, що висуває нові вимоги до фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Чжан Чун після успішного закінчення магістратури з музичного мистецтва (клас вокалу проф. Г.Капки) Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, вступив в 2016 році в аспірантуру Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, де вчасно виконав дисертаційне дослідження на тему: «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання». За роки навчання в аспірантурі, Чжан Чун отримав науково-практичний досвід, який дозволив йому ґрунтовно проаналізувати проблему формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі співацького навчання, виокремити ключові позиції дослідження, провести змістовний психолого-педагогічний експеримент.

Доречно підкреслити, що дисертант займає активну життєву позицію, постійно бере участь у міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, а також є лауреатом міжнародних, всеукраїнських, обласних та регіональних конкурсів-фестивалів. Він є лауреатом Гран Прі ІХ пісенного конкурсу «Хай пісня скликає друзів» (Чернівці, 2019 р.). У ході проведеного дисертантом дослідження, виявилися його організаційні та наукові здібності, він зумів чітко поставити науково-дослідні завдання, провести діагностичне дослідження, узагальнити науковий матеріал, зробити ємні висновки.

Особиста участь Чжан Чун в одержанні наукових результатів полягає в детальному самостійному вивченні теоретичних і методичних аспектів проблеми дослідження, узагальненні передового досвіду роботи вчителів музичного мистецтва цього напрямку. Методологічна спрямованість, теоретико-методична обґрунтованість, наукова новизна і практичне значення підготовленої Чжан Чун дисертації дають підстави просити підтримати цю роботу.

Висновок

рецензента доктора педагогічних наук, професора кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Зайцевої Алли Віталіївни на дисертацію Чжан Чун на тему: “Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики

у процесі вокально-хорового навчання ”

призначеного рішенням засідання вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова від 2021 р. (Витяг з протоколу №) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційного дослідження Чжан Чун на тему: “Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання” полягає в тому, що динамічний характер сучасного життя висуває підвищені вимоги до фахової підготовки студентів факультетів мистецтв, адже саме вони покликані виховувати покоління нового ХХІ століття. З цієї позиції формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі співацького навчання є на часі.

У дисертації Чжан Чун зазначається, що акме-орієнтована університетська підготовка майбутніх учителів музики забезпечує їх творчу самореалізацію у фаховій діяльності, спрямовує на досягнення вершин професіоналізму, сприяє формуванню акмеологічної культури у процесі співацького навчання. Адже сьогодні існують протиріччя між нагальними потребами практики закладів вищої освіти в забезпеченні процесу професіоналізації фахової підготовки майбутніх учителів музики і відсутністю акме-зорієнтованих методик.

Проведений аналіз наукових праць і монографій підтвердив пріоритетність акмеологічного підходу до фахової підготовки майбутніх педагогів, що дає методологічні орієнтири у забезпеченні професіоналізації даного процесу (О.Анісімов, О.Богдальов, В.Вакуленко, А.Деркач, Н.Кузьміна, В.Михайловський, С.Пальчевський, А.Реан, А.Ситніков та ін.). У дослідженнях музично-педагогічної сфери (Е.Абдуллін, Л.Арчажникова, А.Козир, В.Федоришин, Г.Ципін та ін.) визначені теоретичні засади акмеологічного становлення вчителів музики, обґрунтовано акмеологічні фактори підготовки студентів факультетів мистецтв до фахової діяльності.

Доцільно підкреслити, що Чжан Чун пріоритетними підходами до формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва автором визначено *системно-цілісний, духовно-особистісний, культурологічний, ціннісний, гедоністичний, поліхудожній, компетентнісний, рефлексивний, творчо-діяльнісний.*

Структурою акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у співацькому навчанні автор визначив мотиваційно-ціннісний, когнітивно-розвивальний, комунікативно-евристичний, творчо-проектувальний компоненти. Критерієм мотиваційно-ціннісного компонента акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у співацькому навчанні визначено міру спонукальних мотиваційної спрямованості на ціннісне ставлення до вокально-хорової роботи (наявність інтересу, прагнення до пізнання основ вокально-хорової діяльності; спроможність до оцінювання творів хорового мистецтва).

Критерієм когнітивно-розвивального компонента акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у співацькій діяльності окреслено

ступінь якісного набуття знань у сфері вокально-хорового мистецтва, самоорганізація ефективного використання набутих знань у продуктивній діяльності з учнями (наявність сформованості мистецько-співацького тезаурусу; вияв здатності до практичного використання набутих знань у роботі з учнями). Критерієм комунікативно-евристичного компонента акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у співацькому навчанні визначено міру сформованості комунікативних умінь організації співацького середовища (здатність до організації творчої взаємодії з учасниками хорового колективу; вироблення адекватної самооцінки вокально-хорової роботи). Критерієм творчо-проектувального компонента акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у співацькій діяльності окреслено ступінь фахової результативності щодо вокально-хорової роботи з учнями, окреслення її перспективного розвитку (вияв здатності до самореалізації у співацькій діяльності; спроможність до ефективного планування подальшого розвитку вокально-хорової роботи).

Формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у навчальному процесі охоплює навчальне поле: Хоровий клас; Практикум роботи з хором; Методику музичної освіти; Акмеологію мистецької освіти; Виробничу педагогічну практику в школі та ін.

Результати дисертаційного дослідження досить широко представлені та обговорені на 8 міжнародних науково-практичних конференціях та 3 всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Незважаючи на загальну позитивну оцінку дисертації, вважаємо за доцільне висловити ряд зауважень та побажань:

1. На нашу думку, в теоретичному розділі дисертаційної роботи доречно було б ширше висвітлити інноваційні ідеї підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до практичної роботи з учнями.

2. В експериментальному розділі дисертації доречно було б конкретизувати, студенти яких курсів брали участь на кожному етапі дослідно-експериментальної роботи, і чим зумовлений такий вибір?

3. На наш погляд, третій розділ дисертаційної роботи дещо переобтяжений таблицями та графічними зображеннями, деякі з них можна було б перенести у додатки.

Висновок: У цілому вважаємо, що дисертація Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво), за своєю актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною, постановкою та розв'язанням завдань, практичним значенням відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019, № 607 від 15.07.2020) та Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії,

затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р.

Висновок

рецензента доктора педагогічних наук, професора кафедри теорії та методики постановки голосу факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Проворової Євгенії Михайлівни на дисертацію Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання», призначеного рішенням засідання вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова від 2021 р. (Витяг з протоколу №) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність дослідження Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання» полягає в тому, що на входження України до єдиного Європейського освітнього простору декларує нові вимоги до фахової підготовки учителів музичного мистецтва. Дедалі частіше набуває необхідності орієнтування вищої школи на підготовку фахівців, здатних до професійної мобільності, швидкої адаптації до нових освітніх умов, самореалізації та самовдосконалення протягом усього життя – особистостей із високим рівнем акмеологічної культури. Особливого значення проблема формування акмеологічної культури набуває у співацькій діяльності майбутніх учителів музики. Саме високий професіоналізм вокально-хорової діяльності вчителя музики сприяє не лише підвищенню престижу професії вчителя, але й забезпечує специфіку особистісного впливу педагога-професіонала на духовний розвиток учнів засобами вокально-хорового мистецтва.

У дисертації Чжан Чун за результатами аналізу значного обсягу психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури зафіксовано значний інтерес науковців до досліджень акмеологічного напрямку (О.Бодальов, А.Деркач, Н.Кузьміна, В.Сластьонін та ін.). Натомість питання механізмів досягнення високих результатів у музично-педагогічній діяльності майбутніх учителів музики досі залишаються мало вивченими. Зокрема, проблемі досягнення акме-рівня професійної музично-виконавської діяльності присвячені роботи окремих педагогів-музикантів (Л.Маккіннон, С.Фейнберг, С.Савшинський та ін.).

Аналіз дисертаційних досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців дозволив Чжан Чун виокремити різні аспекти досягнення професіоналізму й акме-культури майбутнього вчителя музики, а саме: розроблені теоретико-методологічні засади формування вокально-педагогічної культури (О.Плеханова), вокально-хорової культури майбутніх учителів музики (А.Любомудрова), етнопедагогічної культури студентів у процесі вокально-хорового навчання (Н.Голубицька), акмеологічної спрямованості особистості майбутнього вчителя музики (Г.Рева), фахової підготовки до співацької діяльності в аспекті педагогічної інноватики (А.Болгарський, А.Козир, П.Ніколаєнко, Сі Діюфен, В.Федоришин та ін.), готовності майбутніх учителів музики до фахового

самовдосконалення на заняттях з постановки голосу (Н.Толстова), творчої самореалізації майбутнього вчителя музичного мистецтва (Г.Баришина).

Автор дисертації підкреслює, що формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва передбачає творчу самореалізацію у музично-педагогічній діяльності, що дозволяє йому всебічно розвиватися виробляючи власні інтегративні схеми різних типів, а саме: використовувати синтез отриманих різноманітних знань, що доцільно системно ранжувати з метою їх якісного використання в практичній діяльності з учнями, організовувати творчу взаємодію з учнями в співацькій діяльності, адекватно самооцінювати отриманий результат творчої роботи. При цьому важливо розвивати здатність до постійного самовдосконалення, що визначає рівень акмеологічної культури студента, його компетентності та творчого вирішення завдань.

Визначаючи принципові положення акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва (принцип інтегративного вивчення вокально-хорових дисциплін; принцип досягнення рівноваги інтелектуальної та емоційної складових у створенні художньо-музичного образу музичного твору; принцип активізації навчально-виконавського досвіду майбутніх учителів музики, принцип вільного вибору освітньо-акмеологічної траєкторії особистісного розвитку; принцип спонукання студентів факультетів мистецтв до творчого самовираження у практичній співацькій діяльності) автор приймає таку позицію, що формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва передбачає розвиток таких його професійно важливих якостей, які щільно пов'язані з його самосвідомістю, самоаналізом, самооцінкою, самореалізацією і самоорганізацією за допомогою осмислення стереотипів, засобів, підстав і способів власного мислення, поведінки, спілкування при функціонуванні в структурі співацької діяльності.

Експериментальне дослідження проблеми зумовило необхідність звернення Чжан Чун до пошуку діагностичних методик, спрямованих на вимірювання рівнів сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музики. У даному контексті дисертант спирається на обґрунтування теоретико-методичних засад формування акмеологічної спрямованості майбутніх викладачів мистецьких дисциплін, розробку технології та діагностичної методики акмеологічного розвитку студентів (А.Козир, В.Федоришин та ін.).

Заслуговує схвалення розроблена автором методика формування акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв впроваджена у формувальний експеримент, а саме: спонукально-пізнавальний, аналітично-оцінювальний, орієнтувально-операційний та результативно-прогностичний етапи. У процесі дослідно-експериментальної роботи було використано цілий ряд діагностичних методик, розроблений діагностичний інвентарій, що дозволило вимірювати рівні сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Сім основних публікацій Чжан Чун досить повно висвітлюють основний зміст дисертаційного дослідження.

Незважаючи на загальну позитивну оцінку дисертації, вважаємо за доцільне висловити ряд зауважень та побажань:

1. В експериментальній методиці автором впроваджено певні авторські методи. Варто було б вказати, які саме авторські методи пропонували студентам в процесі експериментальної роботи, обґрунтувати їх ефективність, що лише збагатило б методичну цінність роботи.

2. На наш погляд, загальні висновки наукового дослідження доцільно було б більш чітко репрезентувати у відповідності до поставлених у вступі завдань.

3. Дисертанту бажано було б ширше висвітлити в дисертації досвід вітчизняних науковців стосовно інтерактивної роботи зі студентами.

Висновок: У цілому вважаємо, що дисертація Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво), за своєю актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною, постановкою та розв'язанням завдань, практичним значенням відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019, № 607 від 15.07.2020) та Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р.

Головуюча на засіданні кафедри завідувачка кафедри д. пед. н., професор Козир А.В. підсумувала, що обидва рецензенти були одностайні в позитивній оцінці дисертаційного дослідження Чжан Чун, її відповідності «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167.

4. УХВАЛИЛИ: Наукову доповідь Чжан Чун, в якій висвітлено основні наукові результати дисертаційної роботи, взяти до уваги.

Прийняти такі **ВИСНОВКИ** щодо дисертаційної роботи Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання». Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 7 від 29.11.2017 року).

4.1. Актуальність теми дисертаційної роботи пов'язана з реформуванням сучасного суспільства, адже його духовне оновлення неможливе без відродження культурних традицій, орієнтації на цінності мистецької сфери, що висуває нові вимоги до фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, оскільки акмеологічна культура характеризує діяльність саморозвитку вчителя музики, можливість особистісного впливу на духовний розвиток учнів засобами свого

предмета; творче вдосконалення змісту, форм, методів музичної освіти школярів, що потребує ґрунтовного дослідження.

4.2. Предметом дослідження є методи, засоби та прийоми формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання; визначення змісту та компонентної структури акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання; розробка критеріїв, показників та встановлення рівнів сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання; визначення основних принципів положень акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва; розробка моделі акмеологічної культури майбутніх учителів музики; перевірка ефективності поетапної методики формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання.

Наукова новизна одержаних результатів визначаються тим, що в ньому *вперше*: уточнено сутність поняття «акмеологічна культура майбутніх учителів музики»; систематизовано методологічні підходи до фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів; розроблена компонентна структура, критерії та показники акмеологічної культури майбутніх учителів музики; визначені основні принципові положення акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва; представлена методична модель акмеологічної культури майбутніх учителів музики; розроблена та впроваджена поетапна методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання.

На захист винесено такі положення:

1. У дослідженні зазначено, що саме акмеологічна культура характеризує діяльність саморозвитку вчителя. Визначаючи акмеологічну культуру як систему, яка забезпечує самореалізацію особистості, підкреслено використання внутрішніх ресурсів і орієнтацію на умови навколишнього середовища. З цієї позиції важливо досягти професійних, особистісних і духовних вершин саме в процесі індивідуалізації, адже вдосконалення досягають за допомогою акмеологічного знання як пізнання сукупності аспектів і властивостей відносин реальних об'єктів. Підтвердженням цього є закономірність самореалізації творчого потенціалу особистості в процесі фахової діяльності на шляху до високих досягнень.

2. Пріоритетними підходами до формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання є системно-цілісний, духовно-особистісний, культурологічний, ціннісний, гедоністичний, поліхудожній, компетентнісний, рефлексивний, творчодіяльнісний. Розроблено структуру акмеологічної культури майбутнього вчителя музики, що охоплює: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-розвивальний, комунікативно-евристичний, творчо-проектувальний компоненти.

3. Основні принципи положення акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва охоплюють: принцип інтегративного вивчення вокально-хорових дисциплін; принцип досягнення рівноваги інтелектуальної та емоційної складових у створенні художньо-музичного образу музичного твору; принцип активізації навчально-виконавського досвіду майбутніх учителів музики, принцип вільного вибору освітньо-акмеологічної траєкторії особистісного розвитку; принцип спонукання студентів факультетів мистецтв до творчого самовираження у практичній співацькій діяльності.

4. Критерієм мотиваційно-ціннісного компонента визначено міру мотиваційної спрямованості студентів на досягнення успіху у співацькій діяльності (показники: наявність пізнавального інтересу до співацької діяльності; прояв ціннісного ставлення до вокально-хорового мистецтва; прагнення до самовдосконалення власної вокально-хорової діяльності).

Критерієм когнітивно-розвивального компонента визначено ступінь якісного набуття знань у сфері вокально-хорового мистецтва та їх ефективного використання у продуктивній діяльності з учнями (показники: наявність сформованості мистецько-співацького тезаурусу; спроможність до оцінювання творів хорового мистецтва; вияв здатності до практичного використання набутих знань у роботі з учнями).

Критерієм комунікативно-евристичного компонента визначено міру сформованості комунікативних умінь організації співацького середовища (показники: здатність до організації творчої взаємодії з учасниками хорового колективу; наявність адекватної самооцінки у процесі вокально-хорової роботи).

Критерієм творчо-проектувального компонента визначено ступінь фахової результативності щодо вокально-хорової роботи з учнями, окреслення її перспективного розвитку (показники: вияв здатності до самореалізації у творчій співацькій діяльності; спроможність до ефективного планування подальшого розвитку вокально-хорової діяльності).

5. На основі проведеної роботи розроблено педагогічні умови формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, а саме: створення сприятливого навчально-інформаційного середовища; забезпечення творчого інтерактивного спілкування; стимулювання акме-розвитку студентів з орієнтацією на самореалізацію в практичній діяльності.

6. Розроблено методичну модель акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, що від постановки мети й основних завдань охоплює: методологічні підходи, основні принципи мистецької діяльності студентів факультетів мистецтв, педагогічні умови, етапи експериментально-педагогічної роботи, ефективні методи формування акмеологічної культури майбутніх фахівців, що разом становить повний технологічний цикл.

7. Дослідно-експериментальна робота з формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі співацького навчання включала констатувальний, формувальний та контрольний етапи. Методика констатувального експерименту була спрямована на визначення рівнів сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі співацького навчання, а саме: високого, середнього та низького.

8. Формувальний етап експерименту охоплював: спонукально-пізнавальний, аналітично-оцінювальний, орієнтувально-операційний та результативно-прогностичний етапи. Основними методами експериментальної роботи були: моделювання і проектування педагогічних ситуацій; мотиваційних тренінгів; on-line майстер-класів; імітаційних вправ, тематичних діалогів; порівняння, узагальнення, систематизації отриманих знань; поточного коментування; наочної презентації; перехресних спостережень; спільного аналізу; слухової діагностики і коригування вокального звуку; методи аудіо- та відеофіксації; хорової групової імпровізації; вербальної й невербальної комунікації; відеофіксації виконавських дій; педагогічної імпровізації та експромту; педагогічного моделювання; інтерпретаційного опрацювання вокально-хорових творів; адаптації музичного матеріалу та інші.

9. Статистична обробка результатів контрольного експерименту дозволила встановити рівні сформованості акмеологічної культури студентів експериментальних і контрольних груп. Порівняльний аналіз рівнів сформованості акмеологічної культури у студентів експериментальних і контрольних груп до і після проведення дослідно-експериментальної роботи дозволив виявити позитивну динаміку, що свідчить про ефективність авторської методики й доцільність її впровадження у процес співацької підготовки майбутніх учителів музики.

Практичне значення одержаних результатів визначається спрямованістю дисертаційного дослідження на вдосконалення фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у вищих педагогічних навчальних закладах, можливістю використання його методичних матеріалів та висновків для оновлення змісту та методики вокально-хорового навчання на мистецьких факультетах педагогічних університетів, для створення навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій з питань фахової підготовки майбутніх фахівців з музичного мистецтва.

4.3. Дисертація Чжан Чун є самостійною науковою роботою.

Опубліковані у фахових наукових виданнях праці достатньо повно відображають зміст дисертації.

Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження висвітлені в 7 одноосібних науково-методичних публікаціях автора, 3 з яких представлено в провідних фахових виданнях з педагогіки, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 3 статті апробаційного характеру.

1. Чжан Чун. Результати діагностики акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі співацького навчання. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: педагогічні науки. № 3 (66). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2019. С. 249-254.

2. Чжан Чун. Методичний аспект формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі співацького навчання. Науковий вісник

Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: педагогічні науки. № 4 (67). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2019. С. 242-246.

3. Чжан Чун. Спонукально-пізнавальний напрям формування акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти: зб. наук. пр. наукове електронне видання <http://pptma.dn.ua/index.php/uk/>. гол. ред. проф. Л.Г. Гаврілова. Слов'янськ: ДДПУ, 2020. Вип. 13. С. 255-261.

4. Чжан Чун. Motivational aspect of formation of acmeological culture of students of faculties of arts of pedagogical universities. Мотиваційний аспект формування акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. Scientific journal innovative solutions in modern science: ТК Meganom LLC, 2021. Vol. 1 (45) January, 2021. P. 197-215. ISSN 2414-634X.

5. Чжан Чун. Особливості фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Сучасна мистецька освіта: матеріали I Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017 р. С. 222-224.

6. Чжан Чун. Особистісний аспект підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до продуктивної діяльності з учнями. Сучасна мистецька освіта: матеріали II Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018 р. С. 242-244.

7. Чжан Чун. Критерії сформованості акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва. Сучасна мистецька освіта: матеріали III Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019 р. С. 50-52.

Слід уважати, що дисертаційна робота Чжан Чун є достатньою мірою апробованою.

Результати дисертаційного дослідження були представлені та обговорені на науково-практичних конференціях: *Міжнародних*: «Педагогічних читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2018), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2019), II Міжнародній науково-практичній конференції (Суми, 2019 р.), V Міжнародній науково-практичній конференції (Суми, 2019), Міжнародних читаннях пам'яті академіка А.Авдієвського (2017-2020); *Всеукраїнських*: VI Всеукраїнській науково-практичній конференції (Суми, 2019); на засіданнях кафедри теорії і методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені А.Авдієвського та щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2018-2021).

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в навчально-виховний процес: факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка №

123 від 21.05. 2021 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка № 731 від 02.03. 2021 р.), ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет (довідка № 68-20-1025 від 07.12. 2020 р.).

4.4. Уважати, що дисертація Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання» є завершеним самостійним дослідженням, яке відповідає постанові “Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії”, затверджену Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути подане до розгляду у спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Виходячи з наведеного вище, кафедра теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова затверджує цей висновок і рекомендує дисертацію Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання» (науковий керівник – д. пед. н., професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Козир А.В.), подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво) до розгляду в спеціалізованій вченій раді.

Рішення прийняте одногосно.

Головуюча на засіданні кафедри
доктор педагогічних наук, професор, завідувачка
кафедри теорії та методики музичної освіти,
хорового співу і диригування

 Козир А.В.

Секретар кафедри

 Борова Т.М.

Рецензент, доктор педагогічних наук, проф.

 Зайцева А.В.

Рецензент, доктор педагогічних наук, проф.

 Проворова Є.М.